

Андрей Ясько

Апошні алгарытм

Андрей Ясько
Апошні алгарытм

«Автор»

2026

Ясько А.

Апошні алгарытм / А. Ясько — «Автор», 2026

Стас, 16 гадоў, Мінск. Звычайны хлопец. Адноўчы Стас вяртаецца дадому і знаходзіць у сваім пакоі дзіўнага госця. Ён – чалавек, але з асаблівасцямі на генетычным узроўні. Выглядае галандранцам, а ў кішэнях рэчы, праз якія за адзін дзень можна падняцца на першае месца ў спісе Forbes. Якім чынам нязваны госць апынуўся ў кватэры на восьмым паверсе – такім жа чынам і Стас трапляе на Зямлю-2. Класічныя ўяўленні пра парталы, тэхналогіі, імаверную будучыню – бязлітасна рушацца. Многае выглядае зусім інакш. Зямля-2 – свет, дзе тэхналагічны росквіт не зрабіў чалавецтва шчаслівым. Эвалюцыя ведаў прывяла да дэвалюцыі. Прагрэс – гэта дэградацыя. Дэградацыя – гэта шанец на выратаванне. Штучны інтэлект робіць свае высновы і выконвае Нулявы закон робататэхнікі.

© Ясько А., 2026

© Автор, 2026

Содержание

Глава 1	5
Глава 2	8
Глава 3	12
Глава 4	17
Конец ознакомительного фрагмента.	23

Андрей Ясько

Апошні алгарытм

Глава 1

Нязваны госць

Кажуць, калі вярнуцца дадому намнога раней, можна застаць нечаканага гасця. На кухні ці, хутчэй за ўсё, у зале каля шаф – там, дзе гаспадары звычайна прыхоўваюць каштоўныя рэчы. Дарэчы, вы для яго таксама будзеце нечаканасцю, бо крыху сапсуеце яму задуму. Пасля гэтай яскравай сустрэчы незвычайны госць імкнецца як мага хутчэй пакінуць ваша жытло, магчыма, з-за тэрміновых спраў, якія раптам узніклі дома ці на працы. Шкада, што часцяком вельмі хутка і нічога не патлумачыўшы: ад яго шмат чаго цікавага можна было даведацца. Але не ў маім выпадку.

У той цёплы восеньскі дзень я адправіўся ў «зьялёную школу» – так мой бацька называе месца, дзе час не цягнецца і дзе ніхто не стаіць над душой. Прычына была не ў раптоўным жаданні адчуць сябе незалежным ці знайсці нейкі душэўны спакой. Не, уся справа ў страве, якую лепш падаваць халоднай, як казалі французы.

Мае бацькі даўно планавалі ваяж у Гродна – пахадзіць па гістарычных вуліцах, паглядзець на замкі, пасядзець у рэстаранчыках. Адным словам – адпачыць. Як паўнапраўны сямейнік, я таксама бачыў сябе ў гэтай вандроўцы. Ды не ценню старэйшых, а на першым плане. Прадумаў усе маршруты, дзе і як будзем хадзіць. Бегчы наперад паравоза мне ніхто не замінаў, таму далей былі падрыхтаваны шэдэўральныя сцэнарыі: адкуль і як больш яскрава падаць сябе ўсяму свету. Вядома, з Гродна пачнуцца мае першыя крокі па залатым шляху блогера.

Калі выдалася вольная часіна – мае, нарэшце, вырваліся на адзін дзень сярод тыдня. Без мяне. Пакінулі, як малога, пад пільны нагляд Лабрыка. Гэта было, як абухам па галаве.

Мой бізнес-план разваліўся, так і не пачаўшыся. Я прасядзеў увесь вечар, натапарыўшыся, як дзікабраз сярод ваўкоў. Дыпламатыя нічога не дала. Застаўся ваенны адказ, але ніводзін з варыянтаў не падыходзіў: у большай ці меншай ступені ўсе шкодзілі мне самому. Адзін варыянт, нарэшце, быў прыняты. Вы можаце ўспамінаць сваё юнацтва колькі хочаце, аднаўляйце там свае пачуцці, а я – кампенсую гэтую маральную шкоду прагулам.

Бацькі выехалі раней, ціха, намагаючыся не разбудзіць. Дарэмна. Я ўжо ляжаў з расплюшчанымі вачыма. Пасля таго, як ціха шчоўкнуў замок, я скруціў дулю пад коўдрай: устану не раней другога ці трэцяга занятка.

Трэба аддаць Лабрыку належнае – выконваў абавязкі наглядчыка занадта старанна. Ён рабіў усё магчымае, каб стаць маім ворагам назаўсёды. Па-першае – сцягнуў з ложка цёплую коўдру, нават яшчэ да таго, як звычайна падаваў голас мой будзільнік. Давялося цягнуцца на кухню і насыпаць сабачыя прысмакі. Потым лабрадор весела брахаў, апавяшчаючы суседзяў, што нехта застаўся дома. Гэта не той саліст, каб выконваць сваё а капэла ў адзіноце: няма глядачоў – няма і канцэрту. Пра гэта ведала і суседка-пенсіянерка. Калі не ведаеце, то яна ўзяла на сябе абавязкі майго асабістага назіральніка яшчэ з таго часу, як мы сюды пераехалі.

Заставацца было рызыкаўна: пільная баба Надзя ведала мамін нумар. Далей магла загудзець і мая трубка. Гэтакая ланцуговая рэакцыя. Стасік, ты дзе зараз? Што робіш? Камеру не ўключыш? А ну пакажы!.. – Лішнія пытанні мне зараз ні да чаго.

Я з задавальненнем пакінуў рэтрывера, разам з усімі яго здольнасцямі і клопатамі. Хай лепш ахоўвае кватэру. Шчыра кажучы, ахоўнік з яго – хіба толькі для сябе, злодзеям сам можа

дапамагчы, каб справа пайшла Дай толькі палашчыца! Ён заўсёды з табой у змове, асабліва калі трэба нешта выдурыць з халадзільніка.

Выйшаўшы з дому, я накіраваўся ў Лошыцкі парк. Стары, ціхі, утульны парк, асабліва сярод рабочага дня. З дрэў яшчэ не ўсё лісце апала, таму школа павінна была выдацца калі не зялёнай, то хоць жоўта-аранжавай. Сярод акацый, клёнаў, бяроз і павіслых вербаў. Але ж і надворе перайшло на бок бацькоў: неба пачало зацягвацца шэрымі хмарамі, толькі пабачыўшы мой кірунак. А калі нарэшце апынуўся пад покрывам старых алей, пайшоў дробны, брыдкі дождж. Сыпануў зацята, каб нават не сумняваўся. Надзея засталася на альтанку ці крытыя лавы, што размясціліся ўздоўж азярца.

Здаецца, сёння ўвесь свет супраць мяне. Пад плоскі дах альтанкі, што трымаўся на чырвоных калонах, набіліся пенсіянеры, замест таго, каб ціха бадзяцца недзе па сцежках парку. Ім і гэтага было мала – рашуча акупавалі ўсе крытыя лавы. Толькі самую крайнюю захапілі тры тыповыя персанажы: расклаўшы паміж сабой арэшкі, налівалі нешта са схаванай у пакеце бутэлькі. Адзін з іх, круглашчокі, няголены, у пацёртай куртцы, падмігнуў мне:

– Чацвёртым будзеш?

– Ідзі адсюль, – буркнуў другі, цыбаты, бялявы, без пярэдняга зуба, у скуранай кепцы. Сядзеў, закінуўшы нагу на нагу. Ён выразна нацэліў на мяне носік бруднай красоўкі, якая ўжо шмат чаго пабачыла. – Пакуль не дапамаглі.

– Лепш не стой тут, я за гэтага дурня не адказваю, – параіў трэці, мабыць, самы інтэлігентны ў гэтым гурце: у чорным паліто, у акулерах у рагавой аправе з тоўстымі шкельцамі.

– Чуеш, Рэнтген, – узеўся бялявы. – Ты за сваімі ілюмінатарамі разгледзець не можаш, хто тут геній!

Няголены загагатаў, як стары гусак, потым зірнуў на мяне і развёў рукамі:

– На жаль, усе квіткі раскуплены

Я не з тых, каб упарта, да пераможнага канца, змагацца з даждом.

Куды падацца? Валэндацца па гандлёвых цэнтрах без капейкі ў кішэні – яшчэ тое выпрабаванне. Ды калі і ёсць якія грошы, то без вясёлага сяброўскага гурта марнаваць іх няма ніякай радасці. Хіба што прыцягнуцца на апошнія ўрокі. Так і бачу твар Ніны Іванаўны, нашай класнай кіраўніцы, якая выслухоўвае маю бязглузкую гісторыю пра спазненне: ніводная жылка не здрыганецца. Быў на прыёме ў доктара? Сведкам у паліцыі? З тым жа поспехам можаце агучыць версію пра выкраданне іншапланецянамі ці падзенне метэарыта ў вашым двары.

Пасля таго, як агучваецца кранальная гісторыя, у якой ужо памірае чацвёртая па ліку бабуля за год, побач з якой вы стаялі ў скверы, чакаючы хуткую, Ніна Іванаўна выдае свой фірмовы выраз, дзе мяняецца толькі прозвішча: «Бяляк, ты мне яшчэ раскажы, як цябе ў паралельны сусвет зацягнула – будзе куды цікавей!» Ну, Бяляк – гэта маё прозвішча, але да Бяляка там пабывала ледзь не палова хлопцаў з нашага класа.

Выкідваць белы сцяг я не збіраўся.

План «бэ» нарадзіўся на месцы. Бацька казаў: калі ў адным месцы закрываецца адна магчымасць – у другім адкрываецца іншая. Трэба толькі добра агледзецца. Другая магчымасць чакала дома, за чорным маніторам кампутара. Я з таго малалетняга кантынгенту, які псуе гульні дарослым нават адной сваёй прысутнасцю ў анлайне. Колькі б яны там ні кіпелі, але без «школаты» танчыкі, караблі ці што іншае выглядалі б не так яскрава. Ну што ж, можна хоць неяк кампенсавать звычайны дзённы дэфіцыт нашага брата. Спадзяюся, што Лабрык ужо адумаўся і паставіць на паўзу свой сольны канцэрт.

Кінуўшы апошні позірк на качак, якія таўкліся пад вербамі на вастраўку і якім той дождж быў да лямпачкі, я павярнуў назад.

Вяртаючыся, я зусім забыў пра пагрозу. Яна сядзела ў падезде, на лаўцы пад старай рабінай, у вобразе бабы Надзі. Мой нязменны шэф-вартаўнік. Яе гэты дожджык палохаў, як тых качак. Звычайна сядзіць разам з сяброўкамі – неразлучным гуртком сочаць за ўсімі падзеямі ў

двары, міма мыш не праскочыць. Усё бачаць, усё ведаюць, пра ўсё даложаць. А як няма навін – прыдумаюць свае. Бацька называе іх камерамі відэаназірання. З аднаго боку добра – можна ровар кідаць каля прыступак, не прычапіўшы да парэнчаў. З другога боку: каму падабаецца, што цябе прасвечваюць як на рэнтгене?

Гэтым разам баба Надзя сядзела адна, захутаўшыся ў цэлафанавы дажджавік, але яна была найбольшай пагрозай. Разварочвацца было позна: наш паезд самы першы ад вугла, з-за якога я і выскачыў проста ў гэтую пастку.

– Стасік, ты ўжо са школы? – спытала яна нявінна, але па вачах было бачна, што ўжо зрабіла выснову.

Гэтая выснова не сёння – заўтра дакладна дойдзе да вярхоў.

– Настаўніца дамоў адправіла, сказала, каб не заносіў заразу, – кінуў я ў адказ, закехкаў, але атрымалася так сабе.

Баба Надзя на сваім вяку і не такіх сімулянтаў сустракала. Яна лічыла сімулянтамі нават тых, каго хуткая дапамога забірала ў бальніцу. Мусіць, таму, што сама была дужай бабуляй, якую не брала аніякая хвароба. Таму я хутчэй праслізнуў да ўваходу.

Адчыніўшы дзверы, я зразумеў, што план «бэ» таксама ляснуў. З парога адчуў, што нехта ёсць ў кватэры. У маім пакоі. Не бацька, і не маці – я заўсёды пазнаю, хто дома. Нехта чужы. Каля парога аніякага абутку, які выдаў бы кагосьці са знаёмых. А свой абутак мы заўсёды хаваем у шафу, каб не надаваў лішніх водараў.

І моцны пах свежаскошанай травы, такі шчыльны, быццам нехта прыцягнуў цэлы стог і рассыпаў па ўсіх пакоях.

Каб нікога не было, на рукі ўжо кінуўся б ашалелы Лабрык, круцячы хвостом і намагаючыся абмыліць твар. Яму ўсё адно, колькі часу прайшло ад апошняга развітання: дзень, паўдня, ці ўсяго трыццаць хвілін – будзе паміраць ад шчасця. Галоўнае, каб твой шлях далей ляжаў да кухні. А тут ён нават не думае выглядаць.

Унутры мяне ўсё пахалодала. Я ціха падаўся назад, за парог. Бегаю я не так добра, як мае сябры, але зараз гатовы быў даць ім фору.

– Куды ўцякаеш? Баішся? – данёсся звонкі, вясёлы хлапечы голас. – Давай сюды!

Я так і застыў: добры ж у яго слых! Як клацае дзвярны замок яшчэ можна пачуць, а вось мой ганебны адступ – як можна? Што рабіць? Назад да бабы Надзі, няхай выклікае паліцыю? Або паглядзець, хто такі? Я сунуў руку ў кішэню, дзе ляжаў тэлефон: набраць не паспею Голас прыязны, можна і праверыць, а калі накінецца, то хай паспрабуе дагнаць па прыступках! З дзевятага па першы паверх мы з Колькам гэта ўмелі рабіць, хутчэй, чым дабярэцца ліфт. Правяралі ўжо не раз.

– Ну, доўга чакаць буду?!

– Не хапала яшчэ тут ад цябе бегаць! – выдаў я, сам не разумеючы, чаму заўсёды раблю не тое, што думаю.

Я бокам дзвінуўся да свайго пакоя, дзверы на ўсякі выпадак пакінуў адчыненымі.

Маім вачам адкрылася карціна, якая зусім не рабіла гонару высакароднаму лабратору. Наш верны сябар і надзейны ахоўнік, разваліўшыся на падлозе сярод фантыкаў з-пад цукерак, каўтаў рэшкі сервелату. Самага дарагога, які толькі можна знайсці на паліцах крамы. Усё ж такі выдурыві! І ў каго?!

А далей я абамлеў, пабачыўшы, каму прадаўся гэты нягоднік.

Глава 2

Знаёмства

На маім ложку бестурботна расцянуўся на ўвесь рост цыбаты юнак. Высокі, худы, як жэрдка, і загарэлы дачарна. Доўгія рукі і ногі, здавалася, жылі асобным жыццём – ні хвіліны не мелі спакою. Хлопец нагадваў багамола, якога незнарок занясло ветрам з вуліцы. У зношанай ільняной кашулі. У драных, падпярэзаных вяроўкай нагавіцах, на якіх латак было больш, чым кратараў на Месяцы.

Ложка яму не хапала, таму незнаёмец проста закінуў непамерныя ногі на кампютарны стол. Босыя, закарэлыя ад зямлі ступні ўжо змахнулі на падлогу клавіятуру. Здавалася, яшчэ трохі – і следам паляціць дарагі РК-манітор, разам з новымі калонкамі.

Нязваны госць бесклапотна ўплятаў маміныя цукеркі. З разложыстай, як мой пісьмовы стол, каробкі з залатым цісненнем – той самай, што тата ўчора ўрачыста падарыў маме на дзень народжання. У ёй, як салдацікі на пляцы, роўнымі шарэнгамі пастроіліся пірамідкі з рознымі начынкамі, гатовыя ваяваць за добры настрой увесь тыдзень, калі не два. Мы з бацькам вырашылі: падарунак – толькі маме, таму ў гэтую прыгажосць руку не запускалі. Цяпер гэтыя шакаладныя салдацікі ў залатых мундзірах з жахлівай хуткасцю гінулі адзін за адным: ад цэлай роты засталіся лічаныя адзінкі. Залацістае вечка валялася недзе пад лапамі Лабрыка, туды ж ляцелі і бліскучыя абгорткі. Блакітныя вочы юнака весела смяліся, быццам гэты падарунак чакаў толькі яго.

На жываце юнака скруціўся Маркіз. Жмурыўся, муркацеў нешта ва сне, незваротна страціўшы ўвесь свой арыстакратычны гонар услед за Лабрыкам. Наш руды, лахматы, незалежны ад усіх цэнтр Сусвету. Каму пястун, які ўмеў прылашчыцца, а каму – люты вораг. На нашых квадратных метрах ён цярэў толькі маму, тату, мяне і крыху Лабрыка, калі той трымаў дыстанцыю. З усімі астатнімі ў яго стасункі ніколі не складваліся. Пра гэта сведчылі і пракушаны палец дзядзькі Валодзі, і разадраныя ногі цёткі Вольгі, і вуха майго найлепшага сябра Колькі, куды Маркіз па-майстэрску запусціў кіпцюры. Усіх яго ахвяр не пералічыш! Таму і Маркіз – недатыкальная асоба. А тут, на табе – муркае соладка на пузе незнаёмца, якога сустрэў першы раз у жыцці!

Але здзівіла не нахабства, і не здрада нашых гадаванцаў, а шавялюра, калі гэта можна было назваць шавялюрай.

Замест звычайных валасоў – трава! Расла проста са скуры! Ды не тая дробная брыдота, што на дэкаратыўных газонах, яшчэ і абскубленая дворнікамі пад карань. А сапраўдная прыгажосць – высокая палявая трава, што вымахала да каленяў! Па-веснавому свежая, ярка-зялёная, налітая сокамі, поўная жыцця. Не тарчала венікам ці дрэнна складзеным стогам, а падымалася роўным, травінка ў травінку, прыгожым снапом. Бачна было кожную сцяблінку, і ўсе яны шчыльна трымаліся адна за адну. Не здзіўлюся, калі з яе палезуць розныя жучкі ды пачнуць распаўзацца па ўсім ложку.

Ад гэтай дзіўнай прычоскі і патыхала густым, апяняльным водарам, які запоўніў усю кватэру. Яму і праўда не пажадаеш мыць галаву часта. лепш ні разу, каб аніводзін шампунь не пакінуў сваіх слядоў. Людзі па гэты пах імкнуцца выбрацца далей за горад, а тут на табе – сам прыйшоў!

Я не заўважыў, што стаю як дурань, утаропіўшыся ў гэтую купіну. У сталіцы цяжка кагосьці ўразіць сваім незвычайным выглядам, асабліва на Нямізе. Як ты ні выдумляй, як ні стрыжыся, як ні фарбуйся – хоць вогненным іракезам, хоць зебрай, хоць зялёным слоікам – не

здзівіш. Хіба што слізгануць поглядам і пойдучь далей. А гэтаму і старацца не трэба – мільёны праглядаў за адзін ролік! Гарантавана!

– Чаго вылупіўся? – цукеркаед адправіў шакаладную пірамідку ў рот, летуценна закаціў вочы, потым пакасіўся на мяне. – Нешта не тое?

Я толькі ціха апусціўся на крэсла.

– Не тое, – пагадзіўся я, не зводзячы вачэй з травы, якая шавялілася, як жывая, у такт ягоным рухам. – Спаліўся. Заўтра разведка ўсё данясе, дастанецца па поўнай.

– Добра дастанецца?

Я нарэшце змог перавесці позірк на манітор, якому па-ранейшаму пагражалі закарэлыя ногі. Кіўнуў на матавую паверхню.

– Гэтае шчасце ў мяне забяруць, на тыдзень, дзевяцца зноў «Цусіму» чытаць.

– Што за Цусіма?

– Ты яе і за год не адлееш.

Я не стаў тлумачыць, што «Цусіма» ад таварышча Носікава – гэта яшчэ кветачкі, бо ў бацькі на паліцах стаяла і больш цяжкая артылерыя, якую не вытрымае здаровы розум. Карла Маркса або Салжаніцына паспрабаваць не хочаце? А Оруэла на дэсерт не падаць? Як кажуць, на бязрыбі і рак рыба, а на бескамп'ютарстве – і «Цусіма» піражок.

Чарговая цукерка паляцела ў бяздонны рот гаспадара купіны. Відаць, ягонае травяное багацце лепш расце на шакаладзе.

– Клопат вялікі! – махнуў ён рукой. – Насцягваў усякага барахла, было б за што турбавацца

– Барахло?! - я аж падскочыў на месцы. – Ды каб ты бачыў, колькі грошай аддалі за гэтае барахло!!! Ты хоць ведаеш, што гэта такое?

Дзівак быццам і не чуў мяне.

– Вось у нас быў клопат, калі Сіва-Мудр галаву згубіў – мы два дні шукалі! – Ён замахаў рукамі, раптам успомніўшы сапраўды нешта кранальнае. – Да нас Лаўрус з Элірыі прыбыў са світай, дамаўляцца аб раўнавазе, а мы галаву шукаем. Сіва-Мудр яе заўсёды губляе, ён гэта ўмее. Яго Вялікасці дураць галаву: і на Маяк завядуць, і на Кальдэры, на дзедаву рыбу, а мы ў гэты час – шукаем! Усім востравам, паўсюды, куды Дзічок і лыча не сунуў, а яна проста пад ложкам валяецца! Усе Сіву падазраюць, што той наўмысна закаціў, а яму што? Яму нічога не зробіш! Не скідваць жа са скалы разам з дарадцам

Я слухаў гэты варяцкі аповед, разявіўшы рот. Каму з нас зараз спатрэбіцца доктар – мне ці яму? Хаця, гледзячы на яго генетыку, у іх усялякае можа быць.

Толькі калі госць замоўк – трэба было пражаваць мамін ласунак, – я асцярожна спытаў:

– А ў вас – гэта дзе?

– Ды там, – махнуў ён кудысьці на верх шафы.

Я паглядзеў туды, але там з учарашняга дня нічога не змянілася: адзінока прыпадаў пылам бабулін кэфэрак ды побач тырчала, уваткнутая ў шафу, старая іголка. Адзінае, што змянілася, пакуль я адсутнічаў, – былі прыадчыненыя аблепленыя налепкамі дзверцы шафы. Адтуль выпалі мае старыя джынсы. Вопратку я заўсёды акуратна складаю. Шафу таксама зачыняю, на ключ, каб не ўводзіць у спакусу Лабрыка. Ну гэта ж лагічна: самі не адчыняцца і самі не вываляцца!

– Ты з Нарніі? – узрадаваўся я. – Яна сапраўды ёсць?!

– З якой яшчэ Нарніі? – прамычэў госць з набітым ротам.

– Ну, з той, што ў кніжцы – тут я зразумеў, што знутры дзверцы не адмыкаюцца, але ўжо было позна – пад праніклівым поглядам коротка выдаў сусвет Клайва Льюіса.

На нейкі момант узнікла паўза, я чакаў, які ўзровень дурня мне прысвояць, але хлопец толькі весела засмяўся.

– Нічога цікавага ў ім няма! Думаў, праверу, што хаваеш, а там адзін мотлах. – Гэты эксперт па інтэреры абвёў позіркам увесь мой пакой, светлы, чысты, добра абстаўлены, і чмыхнуў, быццам заглянуў у свіячы катух. – Назбіраў усялякай непатрэбшчыны, смярдзіць, цесна Як ты жывеш у гэтай бярлозе?

Я толькі адкрыў і закрыў рот: мабыць, на нядаўні рамонт мы дарма выкінулі грошы. Госць пачухаў Маркіза за вухам, ад чаго наш руды арыстакрат яшчэ салатзей замуркацеў.

– Значыць, з Каспіянам ты не знаёмы, – я зрабіў як мага больш расчараваны выгляд і павярнуўся да акна, за якім густа накропваў дождж.

Можаш тут і далей вылупвацца, на маю бярлогу. Без знаёмства з каралеўскімі асобамі ты мне тут не надта і патрэбны.

– Не ведаю я ніякага Каспіяна, – адмахнуўся прыбылец з Ненарніі. – Увесь свой востраў ведаю, і гасцей добра памятаю. Усіх, і Траўня ўсе ведаюць, а пра твайго Каспіяна ніхто нічога не чуў!

– А хто такі Травень? Прынц ці кароль? – спытаў я абыякава.

– Можаш лічыць яго прынцам.

– Пазнаёміш з ім?

– Травень перад табой ляжыць.

Можна было і самому здагадацца. Які з выгляду, такая і мянушка ці гэта яго сапраўднае імя?

Яшчэ адзін шакаладны салдацік быў бязлітасна выхаплены са свайго ўтульнага акола, яго залацісты мундзір паляцеў на падлогу.

– Ну, калі так, перад табой сядзіць Стас! – Я спахапіўся і выпрастаў плечы, потым паважна дадаў. – Будучая зорка сеціва. Папулярны блогер. Лічы, табе пашчасціла, можаш не ўставаць – здыму ролікі пра цябе бескаштоўна.

– Хто такі блогер?

– Гэта той, хто робіць вялікія крокі для ўсяго чалавецтва! – У той момант у маёй галаве ўсё пераблыталася: думкі чамусьці прыйшлі з астранаўтыкі, ды яшчэ і згубілі ўсялякі сэнс.

– Куды робіць?

Я завіс. Сапраўды, куды? Спатрэбілася хвіліна, каб зляпіць з хаатычных думак нешта больш-менш прывабнае і пафаснае.

– На вяршыню грамадскай думкі! Каб змяніць людзей, палепшыць свет! – Я сам не разумеў, што нясу, але трэба было трымаць марку да канца. – Табе гэтага не зразумець, ты зусім з іншага свету.

Шчыра кажучы, я больш думаў пра славу, але хто ж вам прызнаецца? Шукайце такога ўдзень са свечкай.

Травень дажаваў апошняю цукерку. Пакруціў пустую каробку з прыгожым цісненнем, быццам на іншым баку павінна было яшчэ нешта застацца. З надзеяй паглядзеў на мяне.

– Яшчэ ёсць?

– Яшчэ – хіба што ў краме, – я паказаў на акно.

Травень шпурнуў каробку Лабрыку – той падхапіў яе на ляту і з захапленнем узяўся ірваць на шматкі. Ён патрапаў Маркіза за вухам, затым асцярожна пераклаў на падушку, на якой засталіся асыпленыя травінкі. З лёгкасцю ўскочыў і прыціснуўся носам да шкла: на тым баку вуліцы, скрозь дажджавую імглу, праступаў аранжавы сілуэт гандлёвага цэнтра. Прыбылец з сілай пацягнуў ручку на сябе так, што я спалохаўся, каб не выдраў з мясам.

– Што яно ў цябе, прысохла? – спытаў ён, налягаючы.

– Дай пакажу, як трэба, – я адштурхнуў нашага дзікаватага госця і асцярожна павярнуў ручку ўбок. – Глядзі, вось так, а калі так павярнуць, то адчыніцца толькі зверху, будзе лёгкае праветрыванне ды не лаві ты раму, яна не падае! Гэта ж шклопакет! Цямнота ты!

Травень адпусціў раму, дачакаўся, пакуль я адчыніў вакно насцеж, і напалову высунуўся вонкі. Пакой напоўніў шум бясконцага патоку машын. Дыхнула вільгацю. Следам уваліўся цяжкі смурод выхлапных газаў, які, як цунамі, змыў увесь той водар, што прынесла на сабе гэтая галава. Дагэтуль нястрымны хлопец адхіснуўся. Твар яму перакасіла так, быццам укінулі ў газавую камеру.

– Зачыняй! – закрычаў госць, заціснуўшы нос.

Я паспешліва зачыніў вакно, спалохаўшыся і сам.

Глава 3

Вялікае ў малым

– Што ў вас тут за душагубка?! – Травень махаў рукамі, каб разagnaць нябачнае воблака чаду. – У нас няма такога паскудства!

– У вас – гэта дзе? – спытаў я ўжо другі раз.

І адварнуўся, каб адабраць у Лабрыка рэшткі падарунка, але краем вока сачыў за дзіваком – той зноў прытуліўся да акна. Не вельмі яму карціла ва ўсім прызнавацца. Я скінуў куртку: у цёплым пакоі стала гарача. Прысеў на ложка, паказытаў ката за вухам і працягнуў дазnanне сваім метадам:

– Ты дзверы забыўся зачыніць, а мы сочым, каб Маркіз не выскачыў Табе суседка адчыніла?

Травень толькі пасміхнуўся.

– Бярэш на дурня? Мой Дзічок і той хітрэйшы

– Хай і хітрэйшы, але вокны не выломліваю, як ты.

Ён па-сяброўску пляснуў па плячы.

– Клопат вялікі, з тваім вакном. Паглядзі яшчэ раз на шафу, што ты бачыш?

Я пакасіўся на шафу – там усё гэтак жа туліўся ў адзіноце стары куфэрак і тырчала побач іголка. Бабулі не стала год таму, тады мы і забралі гэты рарытэт. Невялікі, але цяжкі, быццам набіты цаглінамі. Я перабраў небагаты скарб адразу, як толькі гэтая абабітая латунёвымі палоскамі скрыня пасялілася на шафе. Нічога ў ёй цікавага не знайшлося: пажаўцелыя ад часу чорна-белыя фатаграфіі, пачак лістоў у старых канвертах, таксама пабляклых, люстэркі, грабеньчыкі і шпількі з класічнага жаночага арсенала, каралі ды сярэбраная касэтка.

Касэтка, здаецца, і была найцікавейшай рэччу. Пачарнелая ад часу, яна была аздоблена тонкай гравіроўкай з раслінным арнамантам. Толькі на кутах, дзе вечка зацерлі рукамі, праступаў цьмяны, халодны бляск. Я нават затаіў дыханне ў надзеі, што, адчыніўшы яе, убачу якую-небудзь сямейную рэліквію – пярсцёнак з чырвоным каменем, залатыя завушніцы ці хаця б медальён. Але ўнутры ляжала тая самая іголка, загорнутая ў прамасленую паперу. Доўгая, адпаліраваная да люстранога бляску, з залацістым шырокім вушкам, у якое толькі сляпы не трапіць ніткай. Старадаўняя, мабыць, дзявятнаццатага стагоддзя. Не ўяўляю, як гэтым увогуле можна было шыць.

Кажуць, дзедаўскія рэчы куды трывалейшыя за сучасныя, асабліва кітайскія. Простыя, але такія, што перажывуць само чалавецтва. Пазаўчора я паспрабаваў праверыць гэтае сцвярджанне: як мага глыбей загнаў гэтую іголку ў дрэва. Дошку наскрозь не прабіла, але вытрымала! Так і пакінуў у шафе да наступных эксперыментаў.

Я нават залез на стул, каб разгледзець кожную драпіну, але як ні ўзіраўся, нічога новага там не знайшоў.

– А што трэба ўбачыць? – здаўся я, скачыўшы на падлогу.

Травень на галаву вышэйшы за мяне, а зялёным снапом на макаўцы дык і зусім чапляўся за люстру. Яму гэты стул – як сабаку пятая нага. Ён зрабіў крок да шафы, выхапіў іголку і працягнуў мне.

– Паглядзі ўважліва.

Прызнаюся, колькі я ні круціў іголку перад носам, нічога незвычайнага не выявіў. Ці то зрок у мяне пагоршаў, ці то не пад тым кутом гляджу. Хіба што зявіўся доўгі волас, мабыць, конскі, які звісаў з вушка.

- Яна чароўная?
- Ага, чароўная.
- Трэба прамовіць які-небудзь заклён?
- Ага, трэба. – Погляд госця стаў загадкавым.
- І што будзе? Адчыніцца партал у твой сусвет?
- Нешта будзе калі прамовіць: «У янруд і інвеп ыцця цусян».
- На кітайскую мову падобна!
- Гэта не ваша кітайская. Толькі асцярожна, пакуль не вымаўляй гэта выразна.

Я некалькі разоў пад нос паўтарыў магчымыя словы, пакуль яны добра не зачэпіліся ў памяці. Не цярпелася хутчэй глянуць на той бок, дзе ў людзей замест валасоў – трава, і няма смуроду, як у нас Ды на безгаловага Сіва-Мудра хоць адным вокам зірнуць. Нават калі мне забароняць – выскачу за дзверы і проста там, на лесвіцы, паспрабую адкрыць партал. Вочы ў мяне гарэлі, а голас дрыжаў. Хваляванне перадалося і звычайна непарушнаму Маркізу – той сеў на падушцы і прыжмурыў зялёныя вочы. Усім выглядам ён не ўхваляў гэтага акультызму. Затое Лабрык падбэдзёрваў, скакаў вакол і соваў пысу: ну, чаго марудзіш?

Я набраў у грудзі паветра і гучна, як мага выразней, прамовіў: «У янруд і інвеп ыцця цусян»! – і махнуў рарытэтнай іголкай так, што ледзь не скінуў манітор.

Нічога не здарылася. Шафа ля сцяны, мой пісьмовы стол ля акна, заціснуты ў кут кампютарны стол ды ложка з катом – як стаялі, так і засталіся стаяць. Сярод усяго гэтага гарцаваў шчаслівы рэтрывер.

Травень вытарашчыў вочы.

- Хто так робіць?! Што табе гарыць?
 - Што не так?
 - Не ў той бок махаеш! Ды на адной назе трэба стаяць!
- Я паслухмяна стаў на адну нагу і махнуў у другі бок.
- У янруд і інвеп ыцця цусян!

Здаецца, зноў нешта не тое, бо паветра ў пакоі нават не скалыхнулася.

– На правай трэба стаяць! На самыя дыбачкі станавіся, каб дотык да зямлі быў найменшы! Ды не расцягвай так словы, бо губляецца сувязь у хвалевым ланцужку!

Правая нага на дыбачках таксама не дапамагла, як і хутчэйшы тэмп слоў.

– З меншай амплітудай, не рві ты хвалевы ланцужок! Менш размаху! З кім ты там біцца сабраўся?

Я ўжо пачаў нешта падазраваць, але тут мой госць з Ненарніі падняў палец і прыслухаўся.

– Чуеш? Ужо зазвінела!

– Што там звяніць? – Колькі ні прыслухоўваўся, я нічога, акрамя гарадскога шуму за акном ды радасных падскокаў Лабрыка, не чуў.

Тайназнавец задумаўся, паглядзеў на мяне.

– Слухай, а ў цябе якая рука рабочая?

– Рабочая?.. Я праўша, калі ты пра гэта! Навошта табе гэта?

– У ваших школах не вучаць, што ўсе магчымыя словы ініцыююцца толькі лёгкай рукой?

Рабочая рука занадта абцяжараная, каб актываваць ключ, а я бачу, што ты толькі

– У нашых школах не вучаць гэтай дурасці! – перабіў я і кінуў бязглуздную іголку ў мастака-правадыра, які ўжо ледзь стрымліваўся.

– Ага, не вучаць, а вось не верыць гэтай дурасці не навучылі! – зарагатаў ён і паваліўся на ложка, хапаючыся за бокі.

Я стаяў пунсовы, сціскаючы кулакі. І чым больш я чырванее, тым мацней ён заліваўся нястрымным вясёлым смехам – чуваць было на тры паверхі ўніз. Маркіз не вытрымаў гэтага цырка на дроце, скочыў на падлогу, падняў свой руды распушаны штандарт і з вялікім гонарам панёс з пакоя. Сапраўднаму рыцару-арыстакрату не месца ў адной кампаніі з дурнямі.

Каб гэта быў Колька, мы б ужо каталіся па падлозе, лупцючы адзін аднаго. Смех не здзеклівы, але ж усё-такі... Я адварнуўся, падышоў да акна, а потым адчыніў яго насцеж. З насалодай удыхнуў гарадскі чад – той толькі і чакаў, каб уваліцца ў пакой. На, і ты падыхай. У нас гэтага шчасця хапае.

Здаду хутка сціхла. Скрыпнуў ложкак. Травень ціха падышоў, мякка адсунуў мяне і асцярожна зачыніў акно. Гэтым разам ручку не выломліваў. Прыкметлівы, хутка ўсё схоплівае. Паклаў руку на плячо.

– Каб ты быў больш уважлівы, адразу б зразумеў, што са словамі не тое, – сказаў ён прымірана.

– Вядома, на кожнага дурня знойдзеца свой гаспадар

Я нахіліўся і патрапаў Лабрыка за шыю – гэты заўжды ў выйгрышы застанеца. Мне ўжо не хацелася злавацца. Наадварот, я пачаў баяцца, што дзіўны госць можа знікнуць.

– І заўважыў бы, што не тое з самой іголкай.

Штукар паднёс рарытэт да маіх вачэй. Гэтым разам я быў больш асцярожны, але маіх здагадак ужо не чакалі. Ён павярнуў іголку гарызантальна так, што волас звіс долу – другі канец не быў прасунуты праз вушка.

– Хітра ж ты яго прыклеіў, – буркнуў я, здзіўляючыся, як ён яшчэ не адляцеў ад маіх дырыжорскіх выкрутасаў.

Спадар фокуснік падняў руку вышэй – я выразна ўбачыў, што волас ні да чаго не прыклеены. Звісаў проста з сярэдзіны вочка, быццам левітаваў.

– Выдатны фокус, навучыш, як ты гэта робіш?

– Навучу, – пасміхнуўся ён, павярнуў іголку, стаў спіной да акна, склаў далонь люлькай і прыклаў адтулінай да дна. – Што бачыш?

Я прыгледзеўся. Не адразу, пакуль вочы не прызвычаліся да гусцейшага ценю, разглядзеў, што вушка ледзь свеціцца. Жоўтаватым прыемным святлом, быццам з зялёнай купіны на далонь зваліўся малюсенькі светлячок. Святло ішло з самай глыбіні – пэўна, не фосфар.

– Хочаш паглядзець, што там? – падмігнуў іншасусветны хлопец.

– Дзе там?

– Там!

– Проста ў іголцы?

Я паспешліва перабіраў у галаве ўсе магчымыя варыянты, якія толькі змог прыпомніць з кніг ды бясконцых фільмаў пра супергерояў. Паменшаны на квантавым узроўні касмічны карабель? Тэлепорт на іншую планету? Што за тэхналогіі? Мабыць, зноў дурыць мне галаву Калі агучу чарговую здагадку, дык апынуся ў яшчэ адным цыркавым нумары, хопіць і апошняга. Таму я асцярожна працягнуў:

– У нас не твая памеры, каб уціснуцца.

– Памеры не маюць значэння.

– Вядзі куды хочаш, толькі свае магічныя фокусы рабі сам!

– Толькі фізіка, ніякай магіі, – пасміхнуўся ён.

– Публіка з нецярпеннем чакае вашага выхаду.

– Як скажаш.

Травень шырокім рухам змеў з пісьмовага стала мае рэчы – кнігі, шываткі, ручкі і навушнікі разам паляцелі на падлогу. Следам пакаціўся глобус, які і без таго нацярапеўся ад лабратора. Грукнула і каробка з пазламі – вечка адскочыла, а па ўсёй падлозе рассыпаліся аскепкі касмічнай бітвы. Калі засталася толькі голая сталешніца, ён паклаў іголку непадалёк ад краю. Потым выцягнуў з кішэні сваіх залатаных штаноў шклянны, цёмна-матавы флакончык, заткнуты коркай.

– Ведаеш, што гэта?

– Эліксір для памяншэння? Як у Карыка і Валі?

– З тымі эліксірамі год трэба памяншацца, ды і то ёсць крытычныя памеры.

Убачыўшы мой выцягнуты твар, гэты эрудыт растлумачыў, што эліксіры памяншаюць толькі жывыя клеткі, а хімію з арганізма трэба выводзіць. Калі хочаш за пяць хвілін – атрымаеш проста ў сабе смяртэльны канцэнтрат. Ад гіперкаліеміі ператворышся ў крышталі да таго, як дасягнеш дна шклянкі. Ці згарыш знутры праз шалёныя хімічныя рэакцыі – выбірай, што падабаецца. Ды нават памерамі з ката ты чалавекам наўрад ці застанешся: нейроны ў мозгу перастануць праводзіць імпульсы хіба што ператворышся ў разумнага жука.

Вось табе і цямнота. Жывая энцыклапедыя!

– Ізалятэр – больш хуткасны варыянт, – чужынец асцярожна выцягнуў корак: з адваротнага боку быў уклучаны медны дроцік, які выгінаўся ў колца на канцы. – Ненадзейны, але хуткі, галоўнае, каб заставаўся стабільным, пакуль мы будзем там коўзацца. Праваднік у ім сфарміруе іншае вымярэнне.

Мой твар, мабыць, можна было смела лавіць для мемаў. Наступнае тлумачэнне мне мала што дало:

– Малекулы, атамы – усё на сваіх месцах застанецца, без сціскання і ўсякай там халеры.

Галадранец-энцыклапедыст страсянуў флакончык, паглядзеў на прасвет, быццам нешта можна было разгледзець праз гэтае цёмнае шкло. Потым стаў няспешна размешваць свой эліксір-ізалятэр, раз-пораз выцягваў дроцік і, прыплюшчыўшы адно вока, пільна ўглядаўся ў празрыстую плёнку. Я аніякай разніцы не бачыў. Мабыць, ён валодае большым дыяпазінам бачных хваль... Ці зноў што задумаў? Зараз будзе мыльныя бурбалкі за навуку выдаваць. З нецяпеннем чакаю наступны нумар, добра, што хоць квітка бескаштоўныя.

– Трымай свайго сябра, – скамандаваў Травень. Сам ён адсунуўся ад акна, каб было больш прасторы, і стаў надзімаць вялізную бурбалку.

З меднага колца павольна палезла празрыстая сфера з металічным бляскам. Звычайныя мыльныя бурбалкі пераліваюцца ўсімі колерамі, калыхаюцца, як жывыя, радуецца вока, а гэтая куля застыла нерухома, толькі ледзь трымцела, быццам вібрвала ад нейкіх працэсаў знутры. Вось яна памерам з мой глобус, вось з футбольны мячык, а вось ужо большая за метр Лабрадор кінуўся было праверыць гэтае дзіва ўласным носам – я учапіўся ў яго абедзвюма рукамі. Аба-лонка, адліваючы халодным бляскам, усё расла і расла, запаўняла пакой. Я чакаў, што зараз лопне, натыкнуўшыся на востры кут, але сфера толькі ляніва абцякала перашкоды.

– Станавіся побач, пад полюс! Хутчэй, перыяд стабілізацыі кароткі!

Я і падумаць не паспеў, як нецяпялівы Лабрык падцягнуў мяне да кулі. У Калумбаву эпоху з ім, мабыць, наадкрывалі б куды больш зямель.

Травень разамкнуў калцо і сунуў пальцы ўнутр, не даючы сферы сцягнуцца – відаць, гэта і быў полюс. Зубамі вярнуў дроцік у ранейшае становішча, заткнуў флакон і схваў яго ў кішэню. Далей брамнік асцярожна пашырыў адтуліну, на ўвесь размах рук – і накінуў сферу-ізалятэр на нас разам з рэтрыверам. Засталося толькі вышэй падняць ногі і зрабіць крок, каб цалкам апынуцца ўнутры. Калі адтуліна-полюс замкнулася – металічны бляск знік, быццам нічога і не было.

– А цяпер бярыся за праваднік! Не марудзь!

– За які яшчэ праваднік? Дзе ён?!

– Ды вось, – Травень ухапіўся за той самы волас, што выходзіў толькі з аднаго боку вушка.

Я паспяшаўся ўзяцца за волас-праваднік, зусім забыўшыся, што рызыкую зноў наступіць на тыя ж граблі. Лабрыку таксама не цяпелася паўдзельнічаць у гэтым дзіўным працэсе – нават намагаўся залезці на стол. Я абхапіў яго за шыю і прыціснуў да сябе. Нічога не змянілася.

– Толькі не адпускай – патрэбна хвіліна, каб праваднік прасканаваў, што памяншаць. Калі выявіць, што ізалятэр замкнёны, паменшыць і кісларод, інакш нашы лёгкія згараць.

Прайшла хвіліна, нічога не змянялася. Я ўжо хацеў выдаць гнеўную тыраду, але столь, сцены, вокны раптам падаліся ў бакі. Стол ірвануў уверх так, што трэснуў па падбародку, мае

зубы гучна клацнулі, ледзь не прыкусіў язык. Ад нечаканасці я выпусціў праваднік і разгублена агледзеўся. Пакой стаў значна прасторнейшым. Шафа набыла недасяжную вышыню, схваўшы на верхавіне стары куфэрак. Ложак цяпер мог лёгка змясціць двух ці трох Стасікаў. Стол, на які я толькі што абапіраўся локцямі, падняўся вышэй за галаву.

Мільганулі босыя пяты – учапіўшыся за край, Травень спрытна забраўся на стол. Крыкнуў зверху:

– Руку давай!

Побач круціўся Лабрык – брахаў і таксама ірваўся наверх, толькі ўжо не змог сам заскочыць, як раней, бо адкаціўся да памераў Маркіза. Два гады таму мы яго вось гэтакім шчанюком і ўзялі да сябе. Калі ён застанеца такога росту назаўсёды, то для майго пакусанага глобуса наступяць добрыя светлыя дні. Я хуценька падсадзіў рэтрывера, а потым падаў руку – Травень адным махам узвалок мяне да сябе.

– Хутчэй, хутчэй, рухаешся, як мокрае гарыць!

Стаўшы на калені і прыціснуўшы да сябе нястрымнага лабратора, мы зноў схапіліся за праваднік.

І сусвет вакол нас замільгацеў. Столь, сцены разам з шырачэзным акном панясліся ад нас, усё далей і далей, перарастаючы ў ангар неімаверных памераў. Падлога правалілася кудысьці ў бяздонную прорву. Шафа ўзнялася магутнай скеляй, на якой замест гарызантальных пластоў горнай пароды вертыкальна выгіналіся залакіраваныя валокны драўніны. Налепкі трансформераў на баку гэтай кручы быццам ажылі: мініяцюрныя відарысы абярнуліся ў злавесных веліканаў з фільмаў – яны зверху грозна сачылі за намі. Кактус на акне набыў памеры баабаба, ашчэрыўшыся біўнямі калючак.

Мы хутка апынуліся сярод шырокага драўлянага поля, на якім цалкам можна было б змясціць наш школьны стадыён. Нявінныя драпіны і англійскія літары, калісьці старанна выразаныя мною, ператварыліся ў глыбокія разоры і канавы. Калі мы дасяглі мышыных памераў, то падхапіліся і пабеглі, пераскокваючы цераз "STAS" і іншыя выявы майго мастацтва. У гэтыя хвіліны я шчыра жадаў згарэць сінім полымем таму складанчыку, які нагаспадырыў тут.

Танюсенькі валасок перарос у матузок, потым у вярхоўку, а пасля – у тоўсты марскі канат, якім швартуюць караблі. Гэта быў зусім не біялагічны волас. І не нітка з бавоўны ці поўсці. Тонкая металічная сетка, туга скручаная ў безліч слаёў. Лёгкая, як папера, яна не адцяжвала рукі. У дробных вочках праскоквалі сінія іскоркі, якія адчувальна калолі ў пальцы.

Кожны крок даваўся ўсё цяжэй і цяжэй. Мы быццам апынуліся на дне глыбокага басейна: намагаешся ісці хутчэй, а ногі ледзь перастаўляюцца.

Зялёнавалосы правадыр аглянуўся на мяне.

– Паветра звонку ўжо вязкае, вось і прабіваемся скрозь яго, – патлумачыў ён.

Чаму ж было не стаць бліжэй?

У той час я не разумеў: калі б разамкнуўся ізалятар – задыхнуліся б імгненна. І добра, што не разумеў.

На апошнім дзясятку крокаў мы выпусцілі канат – прабіцца б і так, скрозь гэта нябачнае жэле! Травень быў куды дужэйшы, таму, схапіўшы мяне за руку, літаральна валок за сабой. Лабрыку хапала і чатырох лап – бег наперадзе.

Мы ледзь дасягнулі сталёвай калоны, якая ляжала на баку і адсвечвала халодным бляскам. На адпаліраванай паверхні адлюстроўваліся нашы постаці – скажоныя, быццам у пакоі крывых лустэркаў. У больш шырокай, пазалочаной верхавіне гэтай калоны зіяў вузкі, груба прарублены ў метале прарэз. Другі канец высокатэхналагічнага каната вёў у гэты лаз.

Травень і тут не даў мне пакруціць галавой.

– Не стой! За мной!

І першы нырнуў у лаз, толькі ногі мільганулі ў пералатаных нагавіцах.

Глава 4

Мезасвет

Следам праціснуўся Лабрык, які падпісваўся на любыя авантуры, акрамя галадоўкі. Нават не азірнуўся.

Я зазірнуў у праход – з таго боку было цямней, чым у маім пакоі, але бачна, што там зусім іншая прастора. Што там? Звалюся ў трусіную нару, дзе назаўсёды згублю свае сапраўдныя памеры? Не здзіўлюся, калі Льюіс Кэрал ведаў нешта большае Зявілася зялёная купіна і занепакоены твар гаспадара гэтай купіны.

– Ты што там капэшкаешся? Хочаш застацца?

Вось гэтага мне дакладна не трэба! Я рашуча палез следам.

Лаз і без таго быў вузкі, шырынёй з локаць, а тут давялося яшчэ праціскацца побач з канатам-правадніком. Прызнаюся, набраўся страху. Травень, хоць і вышэйшы за мяне, праслізнуў вужом, ды і, відаць, меў віртуозны досвед пераадолення незразумелых парталаў. А я вось лез, як мядзведзь у барсучую нару – ледзь уціснуўся. Учапіўся рукамі за няроўны край і намагаўся праштурхнуць сваё добра адгадаванае цела. Я не з таўстуноў, але зараз пірожныя ды іншыя прысмакі зусім не стасаваліся з дзікім турызмам. Цікава, як скоро пачнецца працэс аднаўлення нашых памераў? Што будзе, калі прама зараз? Тады што, кожнаму сусвету дастанецца па палове Стасіка? А як там ізалятэр? Мяне ахапіў прыступ клаўстрафобіі – металічныя масы раптам пачалі сціскаць з усіх бакоў, і гэта не абяцала нічога добрага

Я аж віскнуў – і штосілы ірвануўся наперад. З таго боку Травень схапіў мяне пад пахі, упёрся нагамі і выдзер, як дзед з бабай тую казачную рэпку. Пляснуўся, нібы мех з бульбай.

Замест таго каб зрабіць пафасны крок у невядомы свет, ды яшчэ прамовіць нешта гістарычнае, накшталт Ніла Армстранга, я мусіў прыводзіць да ладу ссунутыя штаны. Гістарычных думак хапала, і даволі яркавых, але наўрад ці для паліц вялікіх цытат. Толькі потым я дазволіў сабе агледзецца.

І без таго неімаверны ангар раздаўся ўшыркі – адна сцяна адсунулася недзе за кіламетр і танула ў залацістай смуге. Замест звыклых сцен ад падлогі да столі падымаліся жоўтыя вежы-хмарачосы. Яны адлівалі воскавым бляскам і былі раўнамерна падзеленыя вузламі-каленамі на ярусы. Кожны з ярусаў перавышаў памеры дзесяціпавярховага дома. Праз шырокія прасветы паміж вежамі лілося сонечнае святло, якое стварала глыбокае бурштынавае ззянне. Столь выгнулася і ўзнялася конусам, дзе пад самым верхам хавалася мяккая паўцефра. На недасяжнай вышыні вырысоўвалася перапляценне складаных канструкцый, якія рабрыстымі веерамі спускаліся да сцен.

Мы апынуліся на неабсяжнай круглай плошчы, памерам, мабыць, з Цяньаньмэнь. Светлую каменную раўніну паўсюль пакрывалі ружовыя разводы і пранізвалі цёмныя жылы. Пасярод яе зяяла шырачэзнае жарало шахты – праз яго са свістам праляцеў бы «Боінг», не зачэпіўшы крыламі сцен. На супрацьлеглым краі плошчы ўзгравасціўся выцягнуты пагорак: ягоныя зялёныя, быццам абцягнутыя скурай круглыя бакі плаўна пераходзілі ў вузкае падножжа. Ён толькі цудам трымаўся на невялікай апоры. У вертыкальна зрэзаным схіле відзеліся пласты шчыльна пераплеценых карычневых канатаў. У зрэзе белым мармурам адкрывалася глыбокая пячора. Пагорак нагадваў аэрастат братаў Мангальфе, які прылёг адпачыць, ды так і не здуўся.

Непадалёку высілася прыземістая масіўная вежа з шырокай асновай і грыбападобным дахам. Да яе ад праходу ў сталёвай калоне вёў канат-праваднік. Абвіваючы вежу акуратнымі, шчыльна ўкладзенымі віткамі, ён забіраўся амаль пад самы дах.

Сям-там валяліся порыстыя брудна-шэрыя глыбы. Многія з іх былі ахутаныя белымі накідкамі з лёгкага шоўку, а некаторыя і зусім патанулі ў чорным гушчары іншапланетных джунгляў. Расліны падымаліся высока над галавой на тонкіх шнурах-гіфах – на верхавінах калыхаліся чорныя галоўкі памерам з буйнае яблыка. Ад гэтых фантастычных зараснікаў ішоў цяжкі, задушлівы, сыры водар зямлі і гніення. Побач разлілося цэлае возера чагосьці густага і ліпкага, ад яго таксама моцна цягнула, толькі не зямлёй, а чымсьці кіслым, што даўно забрадзіла, быццам узарваўся алкагольны завод. Далей па беразе віднеліся танканогія рудыя карчы, якія зліваліся з сонечным святлом і ружовай паверхняй раўніны.

Значна пагарачэла. Паветра стала вільготным, навалілася парнота. І моцны вецер – урываўся жорсткімі шкваламі паміж каленчатымі вежамі-хмарачосамі, так што валіў з ног. Першы ж шквал штурхнуў мяне проста ў падступнае возера. Шчыра кажучы, закінуў бы і цалкам, каб не паспеў схапіцца за Траўня. Але не пашанцавала новай красоўцы: трапіў адной нагой у глейкую твань. Яна трымала лепш за свежы бітум, у які мы з Колькай калісьці ўлезлі на будоўлі – тады нам абодвум давялося развітацца з чаравікамі.

Гэтым разам я не хацеў развітвацца. Фірмовая красоўка, відаць, была са мной згодная – упарта трымалася за шчыкалатку. Пасля некалькіх спроб я ірвануў штосілы – і яна засталася ў пастцы.

Майму праводцу таксама не падабалася гэтае кіслае возера – ён раз-пораз кідаў касыя позіркi на рудыя карчы.

– Ідзём, тут лепш не свяціцца, – пацягнуў ён мяне. – Потым забярэш, ды тут яны табе і не спатрэбяцца.

Інтанация была трывожная, таму я кінуў ратаваць новенькі «Найк» і, пакульгваючы, падаўся следам. Паветра ў гэтым свеце не стала радзейшае, таму мы зноў прарываліся скрозь нябачнае жэле, ледзь перастаўляючы ногі. Нават энергічны Лабрык і той сцішыў імпэт.

Праходзячы паўз смярдзючыя зараснікі, я штурхнуў ацалелай красоўкай танюсенькую, не таўсцейшую за мой мізінец, ножку невядомай расліны. Гіф лёгка падаўся, як гумавы, – і зверху дажджом пасыпаліся чорныя крупінкі. Я адскочыў, уцягнуўшы галаву. Яшчэ не хапала, каб споры прараслі проста на мне!

І ў гэты момант з процілеглага боку гушчара проста на нас выскачыла пачвара. Ростам з нашага Лабрыка, але выглядала так, нібы саскочыла з экрану трэцясортнага хорару. Непамерна вялікая галава, масіўныя сківіцы і талеркі фасетачных вачэй. Выцягнутае тулава-грудзі, ад якіх адыходзілі тры пары доўгіх, пакрытых белымі валаскамі ног. Да грудзей з дапамогай двухчленістай шыйкі прымацоўвалася сегментаванае брушка. Пачвара была рудай, у паўпразрыстым панцыры, на якім дзе-нідзе тырчэлі тоўстыя белыя валасіны.

Невядомае стварэнне рэзка спынілася за метр ад нас. Замерла і выгнула брушка наперад. Доўгія вусікі-антэнкі жыва рухаліся – спачатку яно дакранулася імі да Траўня, а потым да мяне.

На мне заварушыліся валасы.

– Спакойна, не хвалойся, – аднекуль здалёк данёсся знаёмы голас. – Ён адзін не нападзе.

Мог бы і не гаварыць. Я і без таго скамянеў. Не мог адарваць вачэй ад гэтага жаклівага цуду прыроды. Толькі Лабрык заліўся брэхам, раптам адчуўшы патрэбу здавацца карысным. Не адразу, але ж узяўся выконваць свае сабачыя абавязкі. Праўда, дыстанцыю трымаў.

Лапы істоты нагадвалі прамысловыя маніпулятары – яны складаліся з рухомах сегментаў і шарніраў. Кожная лапа перабывала ў няспынным руху, быццам жыла сваім жыццём. Асабліва моташна было глядзець на самы ніжні членік: ён складаўся з мікрасегментаў, і кожны з іх рухаўся сам па сабе! Вось пад яго трапіў камень, а жывы маніпулятар самастойна абхапіў камянюку па ўсіх выгібах, абмацаў і, нібы прыйшоўшы да нейкай высновы, мякка саслізнуў долу.

Калі б я цікавіўся энтамалогіяй, то ў гэтай сітуацыі ініцыятыва была б за мною. Меў бы куды больш гераічны выгляд. Але цяпер я стаяў як баран, чакаючы, што са мною зробіць: паабедаюць ці адпусцяць? Падсвядома я разумеў, што супраць гэтых шасці лап аніякіх шанцаў.

Нават вогнестрэл не дапаможа: кулі, хутчэй за ўсё, проста расплюшчацца аб гэты хіцінавы панцыр.

– Сызді з дарогі, – пачуў я новую каманду. – Мы стаім на яго ферамонавай сцежцы. Толькі не бяжы!

Гэта я з радасцю. Нават не два-тры крокі, а цэлых дзесяць убок. На шчасце, не давялося адцягваць разюшанага рэтрывера: той вырашыў, што лепш ратавацца разам, чым дзейнічаць паасобку. Паварушыўшы яшчэ вусікамі, стварэнне выгнула брушка назад і ўгору і пабегла далей, агінаючы брадзільнае возера. Я ўжо здагадаўся, што гэта за рудыя карчы на тым баку.

– А цяпер спадзявайся, што не прывядзе сваіх, – з усмешкай пацвердзіў маю здагадку гід па мікрасвеце.

– Вядома, паспрабуй тут не спадзявацца, – выдавіў я, азіраючыся.

Мы рушылі далей, адхіляючыся ад ферамонавага шляху мясцовых монстраў. Быццам вырашылі прагуляцца па парыльні, ды яшчэ і шчодрэ накідалі пары. Пот каціўся градам, кашуля прамокла наскрозь. Да кожнай нагі быццам прывязалі па мяху з пяском і, здавалася, з кожным крокам дадавалі яшчэ па кілаграме.

На шчасце, цяжкі вецер увесь час ціснуў у спіну, а то і зусім падхопліваў ды валачыў, як перакаці-поле. Далей ад небяспечнага месца, калі наогул тут можна было штосьці лічыць бяспечным.

Я не разумеў, як працуе ізалятэр: унутры гэтай неразрознай сферы можаш спакойна дыхаць, рухаць рукамі, нагамі – пачуваешся нармальна. Але як толькі спрабуеш пайсці – адразу ўпіраешся ў пругкую сцяну паветра. Відавочна, мы не пад сілавым полем, інакш мой правадыр нікуды б не спяшаўся. Сядзелі б спакойна і чакалі, пакуль не вернуцца звыклыя рукі-ногі. За нябачным барерам дзейнічала рэальная фізіка.

– Дзіўны твой ізалятэр, – падаў я голас у гэтым пекле. – Без яго лёгкія згараць, як ты кажаш, а вось пракусіць можа кожны! Чаму б і гэтаму монстру не зменшыцца? Сунуў свае вусы да нас – і нічога!

– Змяняе не ізалятэр, а праваднік, – паправіў Травень. – Ізалятэр – гэта вымярэнне, у якое нас змясціў праваднік. Другое вымярэнне з той жа самай фізікай, што і звонку. Нічога незвычайнага.

– Ведаеш, мне больш спадабалася б нейкае сілавое поле

– Ага, і бластар табе яшчэ падавай.

– Абышоўся б і без бластара, каб не гэтыя сустрэчы.

– Ну, ёсць ізалятэры, якія дзейнічаюць як сілавое поле. Паветра не прапускаюць, у кішэню не пакладзеш, яшчэ і балон з сабой цягаць – нашто яно мне? Ды і гэты ледзьве выдурў у дзеда Кірмаша.

– У галаве не ўкладваецца!

– Што не ўкладваецца? Дзед Кірмаш табе і не такое загоніць

– Ды не твой дзед, – перабіў я. – Калі мы ідзём, вымярэнне рухаецца разам з намі?

– Рухаецца. Праваднік прывязаў яго цэнтр да нас.

– Гэта я ўжо зразумеў, што прывязаў, – насамрэч я толькі здагадаўся пра гэта. – Паветра ён да нас прапускае?

– Фільтруе. Праваднік задае ізалятэру неабходную мембрану для трансфармацыі малекул паветра.

Мне б яшчэ зразумець гэтага лектара.

– Значыць, паветра ён фільтруе, а монстра – не?

– Яго не.

– Ведаеш, я добра памятаю, як ён мяне паказываў сваімі антэнамі!

– Ну што тут незразумела? – Суразмоўца развёў рукамі. – Гэта як прасунуць палец у паветраны шарык: ён прагінаецца, ты адчуваеш ціск, а ўнутры ніяк не апынешся. Можна і

адшчыкнуць праз гэтую гуму кавалак цела – толькі ён табе ўсё адно не дастанецца, пакуль не разарвеш абалонку. Ізалятар эластычны, ён як квантавая тканіна, толькі Табе што, яшчэ ўсе формулы выкласці?

Я зрабіў выгляд, што мне і без іх усё зразумела. Не хапала яшчэ! З матэматыкай у мяне і так дрэнна. Здавалася, што старшы навуковы кансультант у рваных штанах сам не ведаў тых формул, але і я вырашыў не рызыкаваць. Выйшла як у таго Шэкспіра: «Увесь свет – тэатр, а людзі ў ім – актёры». Можна было не сумнявацца, што па бясконцым каменным полі шпачыравалі двое таленавітых актёраў. Адзін ведаў усё, а другі разумеў з паўслова. Галоўнае – самому верыць у тое, што граеш, як раіў Станіслаўскі.

Я азірнуўся на возера: здаецца, тыя рудыя карчы прыкметна заварушыліся.

– Глянь, мабыць, яны ўжо за намі?!

– Ты пра каго? – Мой правадыр таксама азірнуўся. – А, ты пра мурашоў, ды можаш не хвалявацца: пакуль гэтую лужыну не выжруць, мы ім нецікавыя.

– Ведаеш, у тропіках ёсць такія мурашы, якія на сваім шляху знішчаюць усё! Нічога жывога не застаецца! Ідуць цэлымі калоніямі!

– Калі ты зараз такога сустрэнеш – лічы, што табе пашчасціла. Адразу напалам перакусіць. У яго сківіцы, як – Травень на момант задумаўся, вылічваючы нешта ў галаве. – Памерам з цябе! Хіцінавыя панцыры трошчаць, як арэхі, смерць імгненная. Нават маргнуць не паспееш.

– А з кім жа тады не пашчасціць?

– Напрыклад, з павуком, ён вунь там жыве. – Хлопец махнуў кудысьці ў далёкі канец кіламетравага ангара. – Яго не чапаю, каб мухі менш заядалі. Ён спачатку паралізуе цябе ядам, а потым упырсне страўнікавы сок, і будзеш паціху пераварвацца. Ці васы – ёсць у нас такія красуні. Адкладваюць лічынкі ў нешта жывое, але не забіваюць, каб не сапсавалася. Потым іхнім дзеткам будзе выдатная сталоўка.

– Вось ты знойдзеш чым супакоіць!

– Калі ласка, звяртайся яшчэ.

– А яшчэ каго нам баяцца? – мяне чамусьці так і цягнула глыбей занурыцца ў гэты фільм жахаў, які стаў рэальнасцю. Замест таго каб адгарадзіцца.

– Яго! – Травень ткнуў пальцам уверх.

Я задраў галаву.

Вочы ўжо прызвычаліся да паўзброку, абрысы і дэталі пад купалам сталі выразнейшымі. Не адразу, але разгледзеў. Унутры ўсё пахаладзела, а ногі падкасіліся. На тытанічнай бэльцы ўладкаваўся сапраўдны цмок! Ну, не зусім цмок, бо без крылаў Не ведаю, як гэта перадаць. Згадаўся «Свет юрскага перыяду». Дакладней, брахіязаўры, дыпладокі. Людзі побач з гэтымі гігантамі здаваліся мышамі, бо той жа дыпладок даўжынёй метраў з трыццаць. Дык вось, адзін з іх здолеў узлезці пад столь – уचाпіўся ўсімі чатырма лапамі за бэльку і павіс спіной уніз. Толькі ў адрозненне ад кіношнага, гэты дыназаўр быў прыгажэйшы: бэжавы, з россыпам цёмных плям, як у леапарда. Па баках галавы гарэлі жоўтым дзве латунёвыя паўсферы.

– Калі ён зваліцца сюды, дык пачне падбіраць усё жывое, – з радасцю паведаміў экскурсавод па гэтым пекле. – Я берагу яго, каб ганяў усякую немач.

– Зараз і за нас возьмецца!

– Чакае, пакуль нас больш набярэцца, – пагадзіўся Травень і паказаў убок: на феромоннай сцежцы з'явіліся яшчэ два мурашы-монстры.

– Думаеш, ён нас зверху бачыць?

– Бачыць. Муху з пяці метраў разгледзіць.

Мяне кінула ў халодны пот, нягледзячы на гарачыню.

– Дык чаго мы тут плячёмся?! – Хоць мы і так штосілы перастаўлялі ногі. – Трэба бегчы! Ды не сюды, а хавацца вунь пад той пагорак!

– Мы для яго як на далоні, – спакойна адгукнуўся праваднік. – Ён гэтае поле за секунду прабяжыць. Ты з ім і пры звычайным росце не зраўняешся. Нам лепей паспець да краю.

Пра схованку пад пагоркам можна было забыцца, да ўсяго ж ураганны вецер біў з таго боку.

Мурашы, як на ліха, выпаўзалі адзін за адным – хутка руды ланцужок працягнуўся праз усю раўніну. Мабыць, пачалася мабілізацыя ўсёй калоніі: ля возера шасціногіх салдат збіралася ўсё больш і больш. Шведскі стол напаўняўся хутчэй, чым хацелася б. Кожная хвіліна цягнулася цэлую вечнасць. Мы набліжаліся да краю каменнага поля, за якім адкрывалася белая прорва. Я не разумеў: куды мы схаваемся? Як спусцімся? Нават вярхоўкі няма. Не кідацца ж уніз галавой!

Калі мы ўжо падышлі, я зноў азірнуўся.

– Здаецца, яны яго хутка выбіраюць! Меншае!

Але сціскалася на вачах не толькі возера, якое звужалася да звычайнай лужыны. Драбнеў і круглы пагорак, і грыбападобная вежа з намотаным канатам-правадніком, і сама раўніна Ісці стала крыху лягчэй. Колькі мы ўжо дадалі? Два сантыметры ці тры?

Я не паспеў парадавацца адваротным зменам, як пачуў крык:

– Бяжым!

Нешта вялізнае на імгненне заслانیла неба – і з моцным «Гуп!» абрынулася побач. Так, быццам гахнула гармата. Хваля паветра шпурнула нас да самай прорвы. Яшчэ крок – і сарваліся б уніз. Я паваліўся на мяккае месца і, сутаргава чапляючыся за шурпатую каменную паверхню, папоўз ад краю.

– Скачы!

– Куды?!

У мяне паплыло перад вачыма: прапанавалі скокнуць з вышыні дваццаці паверхаў!

Побач заварочалася нешта масіўнае, з вялікімі цёмнымі плямамі па баках. Мільгануў дрэвападобны хвост. Відаць, цмок усё-такі вырашыў, што мы першыя кандыдаты ў яго мяню, а мурашы пойдучь на дэсерт. На шчасце, босая пятка ўляпілася паміж лапатак – я паляцеў у прорву.

Травень сігануў следам, згробшы ў рукі перапалоханага Лабрыка.

Насустрэч рынулася далёкае дно.

У твар і грудзі ўдарыў магутны струмень паветра. Пад яго ціскам свабоднае падзенне ў нейкі момант запаволілася. Потым моцны штуршок, боль, заняло дух. Рукі і ногі зарыліся ў дробную гальку.

Я распластаўся, баяўся нават паварушыцца.

Кажуць, што ў апошні момант перад вачыма праносіцца ўсё жыццё. Не ведаю, што там мільгае, і што трэба адчуваць, бо я ўспомніў, што дома забыўся зачыніць уваходныя дзверы. Як пакінуў шанец для уцёкаў – так і засталіся прыдчыненыя на пляцоўку. Маркізу цяпер больш прасторы. Спадзяюся, не шыгне на лесвіцу пад ногі бабы Надзі, калі тая вернецца са сваёй вахты. Думаў пра новую красоўку, якую цяпер прыйдзеца адмываць ад ліпкага паскудства, а то і зусім выкінуць.

Побач захрумстала галька. Я прыўзняўся на руках.

Камяні драбнелі на вачах, ператвараючыся ў пясок. Сцены і столь імкліва несліся насустрач – менавіта так адлятае душа. Ірвецца ўжо на той свет. З вышыні ўсё здаецца такім маленькім, вось-вось пабачу сваё цела. У гэты момант нешта балюча грукнула па макаўцы, нагадваючы, што яшчэ рана пакідаць гэты свет.

Я схаліўся за галаву і адкаціўся. За што мне ўсё гэта? У маім свеце бюць знізу, а тут – зверху. Мегаангар няўмольна сціскаўся, яшчэ крыху – і сплюшчыць, як заводскі прэс. Я інстынктыўна прыціснуўся да зямлі. Нават заплюшчыў вочы, чакаючы лёсу металабрухту.

Калі расплюшчыў – было незвычайна ціха. Ураганны вецер знік. Стала лягчэй дыхаць, як і рухацца. Скрозь бамбукавыя сцены прасвечвала блакітнае неба. Над галавой нависала страх са шчыльна ўкладзенага пальмавага лісця. Замест падлогі – мяккі белы пясок, на якім была пасцелена цыноўка.

Тое, што добра грукнула мне па макітры, выявілася сталом з масіўнай круглай пліты. Паўтара метра ружовага мармуру з адтулінай у самым цэнтры паклалі проста на цурбак. На сталі сірацеў рассечаны какос з бялай мяккацю ўнутры. Побач стаяла эбанітавая шпулька з размотанай ніткай – яна вяла да іголки і знікала ў вушцы. Над лужыцай пралітага соку ўзвышалася мая красоўка. І раскіданыя крохі хлеба, якія ўжо пакрыла чорная цвіль.

Сярод усяго гэтага піраваў гекон. Памерам з маю далонь, бэжавы, пакрыты прыгожымі плямамі, з пукатымі латунёвымі вачамі. Яшчарка бязлітасна знішчала рэшткі мурашынага атрада, які ў паніцы разбягаўся па ўсім сталі.

За два крокі ад мяне, скрыжаваўшы ногі, сядзеў на пяску Травень. Ён чухаў загрывак Лабрыка, які яшчэ не да канца ўсвядоміў, што здарылася, і спалохана ціснуўся да ног. Я таксама не змог уцяміць, што адбылося. Скокнуць з дваццаці паверхаў і застацца жывым? Я добра памятаю гэты палёт: мы не паспелі вырасці дастаткова, каб ацалець. Гід-скідальнік глядзеў на мяне і загадкава пасміхаўся, чакаючы чарговай дзівацкай высновы. Мой ашалелы выгляд сведчыў пра ўсё і, мабыць, заслугоўваў Оскара.

– Толькі не кажы мне пра магію!

– Толькі фізіка, ніякой магіі, – пагадзіўся той.

– Паказвай, што ў кішэнях! – запатрабаваў я. – Ізноў нейкі прыбор?

Травень паслухмяна вывярнуў кішэні: адна з іх была дзіравая, а з другой вываліўся ўжо знаёмы флакон з ізалятарам.

– Значыць, антыграў недзе тут хаваеш.

Я пачаў абшарваць вачамі хіжыну: цыноўка, мармуровы стол, драўляная бочачка ў куце, грувацкі куфар ля сцяны ды біты гліняны гаршок – больш нічым гэтае высокатэхналагічнае месца пахваліцца не магло.

– Ага, шукай антыграў, ці як ты там яго называеш, – засмяўся гаспадар прымітыўнага жылга. – Як знойдзеш – будзе твой!

– Ну, не здэквайся з мяне, – здаўся я, згараючы ад няцерплівасці. – Што гэта было? Чаму рукі-ногі на месцы?

– Фізіка. Толькі фізіка. Каб ты яе вучыў, дык не задаваў бы недарэчных пытанняў. – Травень імгненна выкінуў руку і схапіў спрытную яшчарку. Замест таго каб скруціць ёй галаву, пяшчотна пагладзіў. – Маладзец. Навёў чысціню, ніводнага не пакінуў!

На сталі і сапраўды не засталася ніводнага мураша. Уся гэтая рудая армія была цалкам знішчана. Гаспадар падняўся і вярнуў гекона на ранейшае месца – на бэльку з бамбукавага ствала. Той, учапіўшыся за абсалютна гладкую паверхню, на ўсяк выпадак адбег далей, але драпу не даў. Відаць, яны ўжо даўно ведалі адзін аднаго.

– Бачу, які маладзец, – буркнуў я, таксама падымаючыся. – Ледзь нас саміх не ўклаў!

– Без яго табе іншыя госці жыцця не дадуць.

– Якія яшчэ госці?

– Пажывеш тут – зразумееш, сам будзеш запрашаць.

Я тузануў красоўку, чакаючы, што пацягне следам і стол, але яна адарвалася без ніякага супраціву. На белых баках ані кроплі клею, быццам і не трапляла ў ліпкую пастку. На падэшве засталіся толькі сляды вулічнага бруду.

Тады я зразумеў, што гэты фірмовы гонар тут не патрэбны.

За голым праёмам, які называўся дзвярыма, вабіла казка.

Я хутчэй сцягнуў другую красоўку, шкарпэткі і выскачыў вонкі.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.